

CRIME SCRIPTING VERBETERT AANPAK VAN ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

Foto: Liesbeth Dingemans

PRINT DIT ARTIKEL

NAAR HOME

5 juli 2024

AUTEURS: DAAN MERKESTEIN , TOMMY MAAIVELD , ONNO GOLDBACH

Crime scripting is een methodiek waarmee je kan begrijpen hoe criminele gebeurtenissen plaatsvinden. Bijvoorbeeld de smokkel van cocaïne of productie van synthetische drugs. De kennis van criminele fenomenen en modus operandi die crime scripting oplevert, gebruikt het RIEC om nieuwe aanpakken van criminaliteit te ontwikkelen. TNO en de RIEC's bouwen nu samen aan de applicatie Pax, om deze kennis eenduidig vast te leggen en beschikbaar te stellen voor analisten.

Ondermijnende criminaliteit vormt een probleem dat alle lagen van de samenleving aantast en ontwricht. De invloed van de [onderwereld](#) bedreigt niet alleen de maatschappelijke orde, maar veroorzaakt ook aanzienlijke schade aan de economie, de leefbaarheid van wijken en de volksgezondheid. De aanpak tegen ondermijnende criminaliteit is de afgelopen jaren daardoor ook aanzienlijk geïntensiveerd. In 2024 is er [672 miljoen euro beschikbaar gesteld](#) om ondermijnende criminaliteit aan te pakken. Daarvan is 215 miljoen euro bestemd voor het verstoren van criminele netwerken en verdienmodellen.

De complexiteit en impact van ondermijning vereisen een integrale aanpak

Ondanks deze aanzienlijke investeringen blijft ondermijnende criminaliteit een hardnekkig en wijdverspreid probleem. Verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit zijn vaak met elkaar verweven, wat het moeilijker maakt om criminele gelegenheidsstructuren aan te pakken. De complexiteit en impact van ondermijning vereisen een integrale aanpak. Bovendien is effectieve bestrijding afhankelijk van intensieve samenwerking en uitgebreide uitwisseling van informatie, wat een gecoördineerde aanpak op regionaal en nationaal niveau vereist. Daarom zijn in 2009 Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) en een Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC) opgericht.

Wat is het RIEC?

Tien Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) en het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC) richten zich op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Zij vormen samen een landelijk dekkende netwerkorganisatie en verbinden informatie, expertise en krachten van de verschillende overheidsinstanties zoals gemeenten, politie, Douane en Belastingdienst. Daarnaast stimuleren en ondersteunen de RIEC's en het LIEC de publiek-private samenwerking bij de aanpak van ondermijning.

(Bron: [RIEC-LIEC](#))

CRIME SCRIPTING

Crime scripting is een [analytische methodiek](#) uit de criminologie die zich richt op het bestuderen van crimineel gedrag. Crime scripting is bedoeld om te beschrijven en begrijpen hoe criminele gebeurtenissen plaatsvinden. De methodiek kan goed gebruikt worden voor het analyseren van criminele fenomenen, zoals bijvoorbeeld de smokkel van cocaïne of productie van synthetische drugs.

[van de crime](#)
[unnen ook](#)
[nodellen](#)
[ontwikkeld](#)

Een crime script beschrijft de typische stappen die een crimineel doorloopt tijdens het plegen van een misdrijf. Dit kan onder meer betrekking hebben op de voorbereiding, selectie van het doelwit, uitvoering van de daad en het vermijden van detectie. Elk onderdeel van het script bevat componenten zoals rollen, locaties, activiteiten, attributen en randvoorwaarden. Door deze systematische beschrijving creëert het crime script inzicht in het criminele proces en mogelijke aangrijpingspunten voor maatregelen. Op basis van ontwikkelde crime scripts kunnen ook [barrièremodellen](#) worden ontwikkeld. Hierin kunnen door de analyse van het criminele logistieke proces en de bijbehorende geldstromen mogelijke barrières worden geïdentificeerd om de criminele processen te ontwrichten. Deze barrièremodellen zijn via het [CCV](#) beschikbaar.

[asbaar maken](#)
[stgelegde](#)
[een](#)
[ke uitdaging](#)

In de praktijk brengt crime scripting ook uitdagingen met zich mee. De kennis rondom criminele fenomenen is versnipperd en bevindt zich veelal in de hoofden van experts. Daardoor kan veel kennis niet optimaal aan elkaar gekoppeld worden of gaat zelfs verloren bij bijvoorbeeld verloop van functies. Bovendien is een crime script vaak gericht op een specifiek fenomeen, en worden relaties met andere crime scripts zelden meegenomen in de analyse. Het vormgeven van crime scripts als tabellen, flowcharts of tekst kan betekenen dat interacties en verschillende detailniveaus beperkt kunnen worden weergegeven. Tot slot is het toepasbaar maken van de vastgelegde kennis een belangrijke uitdaging.

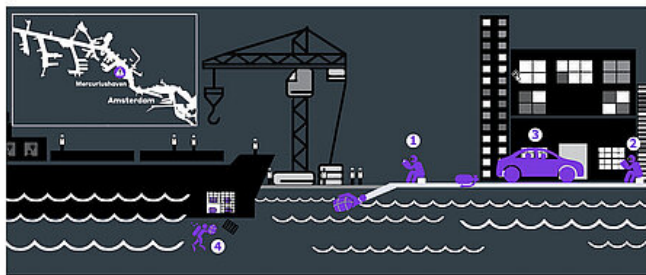
HOE GEBRUIKEN DE RIEC'S CRIME SCRIPTING?

De laatste jaren worden crime scripts, en de methodiek erachter, steeds vaker gebruikt binnen de RIEC-samenwerkingsverbanden. Deze toepassing vindt zowel plaats binnen fenomeenonderzoeken als binnen casuïstiek. Fenomeenonderzoeken zijn gericht op het verkennen en begrijpen van criminele verschijningsvormen, met als doel het identificeren van oorzaken, mechanismen, verbanden en gelegenheidsstructuren waar deze gebruik van maken. Binnen de casuïstiek worden crime scripts gebruikt om te achterhalen welke rollen personen hebben in een groter crimineel verband om vervolgens te onderzoeken welke maatregelen genomen kunnen worden. Hiermee wordt duidelijk binnen welk deel van dit

verband de casus zich afspeelt en welke criminele rollen de subjecten mogelijk uitvoeren.

Crime scripts worden gebruikt bij fenomeenonderzoeken om te begrijpen hoe een crimineel proces verloopt, van welke gelegenheden de criminelen gebruikmaken en wat de kwetsbaarheden hierin zijn. Zo helpt het [crimescript voor cocaïnesmokkel onder de waterlijn](#) inzicht te krijgen in de identificerende kenmerken en barrièrekansen bij dit criminele proces. De genummerde elementen in Figuur 1 geven de rollen binnen het crime script aan: Een persoon met kennis van het schip en de locatie (1), spotter (2), transporteur (3) en duiker (4). Deze rollen kunnen ook in andere crime scripts voorkomen. Zo kan de rol van transporteur in dit crime script bijvoorbeeld ook als transporteur fungeren bij andere criminele processen. De [geïdentificeerde barrières](#) in dit crime script, zoals hekken om het gebied of het gebruik van betere detectietechnologie, kunnen ook van toepassing zijn op vergelijkbare criminele processen uit andere crime scripts.

Figuur 1> Een scene uit het crime script voor smokkel onder de waterlijn

Bron: [Sterk Noordzeekanaalgebied](#)

Twee jaar geleden is er vanuit het RIEC-samenwerkingsverband een grotere focus gekomen op de toepassing van crime scripting door het oprichten van de landelijke werkgroep Integrale Crime Scripting. Deze werkgroep heeft geïnventariseerd hoe de verschillende RIEC's crime scripting toepassen en wat de meerwaarde hiervan is. De conclusie is dat Integrale Crime Scripting op drie manieren een bijdrage levert binnen het RIEC-samenwerkingsverband: (1) Het brengt verdiepende kennis over criminelen en hun werkwijzen, (2) maakt het eenvoudiger om eenduidig naar problematiek te (leren) kijken en (3) leidt tot meer en specifiekere interventiemogelijkheden.

De werkgroep heeft echter ook geconstateerd dat er landelijk geen eenduidig proces of toepassing van de crime-script-methodiek is. Daarom is er landelijk afgesproken om Integrale Crime Scripting te uniformeren, professionaliseren en te innoveren met als doel kennisopbouw en -uitwisseling over verschijningsvormen van ondermijning en het inzetten van preventie en interventie. Een belangrijk onderdeel hiervan is het bouwen van een toegankelijke en bevragebare kennisbank met crime scripts. Om deze kennisbank te ontwikkelen werken TNO en de RIEC's nauw samen aan een applicatie genaamd Pax. Die fungeert enerzijds als een bibliotheek met crime scripts en anderzijds als een dashboard dat analisten in staat stelt deze bibliotheek slim te raadplegen.

ONDERMIJNINGSLAB

Sinds 2018 brengen TNO en het RIEC in het [Ondermijningslab](#) wetenschap en praktijk samen in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit. Hier worden kennis en technologie ontwikkeld om de informatiepositie te verbeteren, interventies gericht te maken, ketensamenwerking effectiever

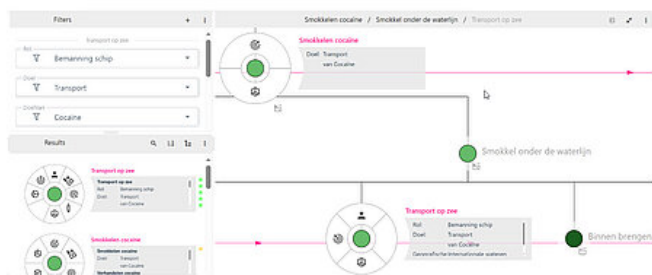
te laten verlopen en een integrale aanpak van ondermijning te bevorderen. Binnen dit programma wordt onderzoek gedaan naar een zoekbare en visuele weergave van crime scripts. Ook wordt onderzocht hoe casusinformatie en kennis van criminele processen van verschillende bronnen en organisaties bij elkaar kunnen worden gebracht.

Lees ook: [Ondermijnende criminaliteit samen aanpakken](#)

PAX, EEN KAST VOL MET KENNIS

Pax is een applicatie die analisten ondersteunt bij de analyse van criminele processen. Pax beheert een bibliotheek aan individuele crime scripts die onderling aan elkaar gekoppeld zijn op de onderdelen waar ze overlap en gelijkenis vertonen. Daarnaast biedt Pax een visuele en intuïtieve manier om crime scripts weer te geven, waardoor verbanden en patronen kunnen worden geïdentificeerd (zie Figuur 2 voor een illustratie). Deze manier van visualiseren maakt het voor analisten gemakkelijker om relaties tussen componenten zoals modus operandi, rollen en locaties te onderzoeken, en helpt bij het identificeren van unieke, specialistische en kwetsbare schakels in het criminele proces. De applicatie kan daarom worden gebruikt voor onderzoek, besluitvorming en het verkrijgen van inzichten.

Figuur 2> Een illustratie van een crime script in Pax, met stappen, rollen, en doelen

Met Pax kan een analist gemakkelijk wisselen tussen een overzicht op hoog niveau en inzicht in de details. Dit kan omdat Pax gebruikmaakt van een hiërarchische boomstructuur, waardoor informatie op verschillende detailniveaus eenvoudig en flexibel kan worden georganiseerd. Bovendien identificeert Pax overeenkomsten en patronen tussen componenten van verschillende crime scripts. Daardoor worden gedeelde rollen en activiteiten binnen verschillende criminele thema's blootgelegd. Zo kan bijvoorbeeld automatisch worden geïdentificeerd dat een facilitator zowel in het crime script voor synthetische drugs als in het crime script voor witwassen een rol kan spelen, zonder dat dit expliciet is ingevoerd door de gebruiker. Dit is belangrijk omdat criminelen vaak [actief zijn in meerdere criminele markten](#).

Waarom Pax?

- **Waarom:** Kennis over criminele fenomenen is versnipperd en slecht vastgelegd, wat leidt tot kennisverlies bij vertrek van ervaren medewerkers en inefficiënte analyses.
- **Wat:** Het samenbrengen en vastleggen van kennis in een uniform format voor analyse, om tot nieuwe inzichten en effectieve interventiemogelijkheden te komen.
- **Hoe:** Crime script-analyse ondersteunen met een tool voor het vastleggen van domeinkennis en verdiepende analyse.

Pax ondersteunt de analist met een vollediger beeld van criminele processen, met als doel om gerichtere acties te ondernemen.

De onderzoeksfase wordt eind dit jaar afgerond, waarna er een vervolgtraject richting een operationele implementatie gestart wordt. Momenteel wordt Pax getest door gebruikers van diverse RIEC's, waarbij de applicatie naar voren komt als veelbelovend hulpmiddel voor het verkrijgen van inzicht in verzamelde data en informatie over criminele processen. Naast ondersteuning is het doel om met Pax een vollediger beeld van criminele processen te ontwikkelen door verschillende varianten van criminaliteit en kennis van analisten uit diverse regio's samen te brengen. Dit stelt analisten in staat om te profiteren van gedeelde inzichten, kennis en ervaringen, wat cruciaal is voor een effectieve aanpak van ondermijning. Deze gezamenlijke benadering kan de informatiepositie van regio's en verschillende RIEC's versterken, en zo bijdragen aan een meer geïntegreerde aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Heb je vragen of opmerkingen over Pax of crime scripting bij het RIEC, of wil je meedenken over de ontwikkeling van de applicatie of methodiek? Mail ons dan: daan.merkestein@tno.nl, tommy.maaiveld@tno.nl en onno.goldbach@riecnoord.nl. <<

Daan Merkestein en Tommy Maaiveld zijn werkzaam bij TNO, Onno Goldbach werkt bij het RIEC Noord-Nederland. Zij zijn bereikbaar voor vragen of discussies via e-mail: daan.merkestein@tno.nl, tommy.maaiveld@tno.nl en onno.goldbach@riecnoord.nl.

GERELATEERDE ARTIKELLEN

'WE MOETEN VEEL MEER DE WIJKEN IN, MAAR DAN OP EEN GOEDE MANIER'

[Lees dit artikel](#)

'WE BLIJVEN STEEDS IN DEZELFDE VALKUILEN VALLEN'

[Lees dit artikel](#)

'DE RIEC'S HEBBEN NU DE WIND IN DE ZEILEN'

[Lees dit artikel](#)